

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต ด้าน

- ๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
- ๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- ๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

ชื่อกระบวนการ/งาน..... การบริหารสัญญา.....

ชื่อหน่วยงาน/กระทรวง..... กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวง..... ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....

ผู้รับผิดชอบ.....	สำนักบริหารกลาง.....	โทรศัพท์.....	๐๒ ๖๖๖ ๗๐๑๑
.....	สำนักพัฒนาน้ำบาดาล.....	โทรศัพท์.....	๐๒ ๖๖๖ ๗๓๔๓
.....	สำนักสำรวจและประเมินศักยภาพน้ำบาดาล.....	โทรศัพท์.....	๐๒ ๖๖๖ ๗๒๓๒
.....	สำนักอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล.....	โทรศัพท์.....	๐๒ ๖๖๖ ๗๒๗๐
.....	ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศทรัพยากรน้ำบาดาล.....	โทรศัพท์.....	๐๒ ๖๖๖ ๗๐๘๖
.....	สำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขต ๑ - ๑๒.....	โทรศัพท์.....	
.....	กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร.....	โทรศัพท์.....	๐๒ ๖๖๖ ๗๑๒๑
.....	ส่วนพัสดุ.....	โทรศัพท์.....	๐๒ ๖๖๖ ๗๐๒๖

ขั้นตอนที่ ๑ การระบุความเสี่ยง

ตารางที่ ๑ ตารางระบุความเสี่ยง (Known Factor และ Unknown Factor)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
๑	การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ควบคุมงาน - การเขียนรายงานปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับผลการดำเนินงานจริง - การหาผลประโยชน์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		✓
๒	การแต่งตั้งกรรมการตรวจรับผลงาน - ไม่มีการตรวจรับผลงานอย่างละเอียดรอบคอบ อาจส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ - มีความไว้วางใจผู้ควบคุมงานมากเกินไป		✓
๓	การพิจารณาผลของกรรมการตรวจรับงาน อาจจะมีการ ตรวจสอบเอกสารไม่ถูกต้อง หรือเอื้อประโยชน์ให้ผู้มีส่วนได้ส่วน เสีย		✓

ตารางที่ ๑ อธิบายรายละเอียดความเสี่ยงการทุจริต เช่น รูปแบบ พฤติการณ์การทุจริตที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และควรอธิบายพฤติการณ์ความเสี่ยงให้ละเอียด ชัดเจน มากที่สุด

- ความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูงมีประวัติอยู่แล้ว ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง Known Factor
- หากไม่เคยเกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง Unknown Factor
- หน่วยงานสามารถปรับแบบได้โดยไม่ระบุว่าเป็นประเภท Known Factor หรือ Unknown Factor ก็ได้

ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๒ ให้นำข้อมูลจากตารางที่ ๑ มาวิเคราะห์เพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงการทุจริตของแต่ละโอกาส/ ความเสี่ยงการทุจริต ออกตามรายสีไฟจราจร เขียว เหลือง ส้ม แดง โดยระบุสถานะของความเสี่ยงในช่องสีไฟจราจร ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสีไฟจราจร มีรายละเอียดดังนี้

- **สถานะสีเขียว** : ความเสี่ยงระดับต่ำ
- **สถานะสีเหลือง** : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความครอบคลุมประมัตระวัง ในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติควบคุมดูแลได้
- **สถานะสีส้ม** : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ
- **สถานะสีแดง** : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จักไม่สามารถ ตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ ๒ ตารางแสดงสถานะความเสี่ยง (แยกตามสีไฟจราจร)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๑	การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ควบคุมงาน - การเขียนรายงานปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับผลการดำเนินงานจริง - การหาผลประโยชน์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		✓		
๒	การแต่งตั้งกรรมการตรวจรับผลงาน - ไม่มีการตรวจรับผลอย่างละเอียดรอบคอบ อาจส่งผลต่อการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ - มีความไว้วางใจผู้ควบคุมงานมากเกินไป		✓		
๓	การพิจารณาผลของกรรมการตรวจรับงาน อาจจะมีการตรวจสอบเอกสารไม่ถูกต้อง หรือเอื้อประโยชน์ให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		✓		

ตารางที่ ๒ นำโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต จากตารางที่ ๑ นำมาแยกสถานะความเสี่ยงการทุจริตตามไฟสีจราจร

- สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง
- สีส้ม หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูง
- สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก

ขั้นตอนที่ ๓ เมทริกซ์ระดับความเสี่ยง (Risk level matrix)

ขั้นตอนที่ ๓ นำโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต ที่มีสถานะความเสี่ยงระดับสูงจนถึงความเสี่ยงระดับสูงมาก ที่เป็นสีส้ม และสีแดง จากตารางที่ ๒ มาทำการหาค่าความเสี่ยงรวม ซึ่งได้จากระดับ ความจำเป็นของการเฝ้าระวัง ที่มีค่า ๑ - ๓ คูณด้วย ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่มีค่า ๑ - ๓ เช่นกัน ค่า ๑ - ๓ โดยมีเกณฑ์ในการให้ค่า ดังนี้

๓.๑ ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง มีแนวทางในการพิจารณาดังนี้

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่สำคัญของกระบวนการงานนั้น ๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้น เป็น MUST หมายถึงมีความจำเป็นสูงของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องทำการป้องกันไม่ดำเนินการไม่ได้ ค่าของ MUST คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๓ หรือ ๒

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็นกิจกรรม หรือขั้นตอนรองของกระบวนการงานนั้น ๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็น SHOULD หมายถึงมีความจำเป็นต่ำในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต ค่าของ SHOULD คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๑ เท่านั้น

๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ มีแนวทางในการพิจารณาดังนี้

กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholders รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาครีเอกชน ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับ ผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม Financial ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย Customer/User ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process หรือกระทบด้านการเรียนรู้ องค์ความรู้ Learning & Growth ค่าอยู่ที่ ๑ หรือ ๒

ตารางที่ ๓ SCORING ทะเบียนข้อมูลที่ต้องเฝ้าระวัง ๒ มิติ

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง			ระดับความรุนแรงของผลกระทบ			ค่าความเสี่ยงรวม จำเป็น x รุนแรง
		๓	๒	๑	๓	๒	๑	
๑	การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ควบคุมงาน - การเขียนรายงานปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับผลการดำเนินงานจริง - การหาผลประโยชน์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		๒			๒		๔
๒	การแต่งตั้งกรรมการตรวจรับผลงาน - ไม่มีการตรวจรับผลอย่างละเอียดรอบคอบ อาจส่งผลต่อการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ - มีความไว้วางใจผู้ควบคุมงานมากเกินไป		๒			๒		๔
๓	การพิจารณาผลของกรรมการตรวจรับงาน อาจจะมีการตรวจสอบเอกสารไม่ถูกต้อง หรือเอื้อประโยชน์ให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		๑			๑		๑

ตารางที่ ๓ นำข้อมูลที่มีสถานะความเสี่ยงใน ช่องสีส้ม และสีแดง จากตารางที่ ๒ มาหาค่าความเสี่ยงรวม (ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง คูณ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ)

การพิจารณาระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง และ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

ตารางที่ ๓.๑ ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	กิจกรรมหรือขั้นตอนหลัก MUST ค่าควรเป็น ๓ หรือ ๒	กิจกรรมหรือขั้นตอนรอง SHOULD ค่าควรเป็น ๑
๑	การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ควบคุมงาน - การเขียนรายงานปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับผลการดำเนินงานจริง - การหาผลประโยชน์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	๒	
๒	การแต่งตั้งกรรมการตรวจรับผลงาน - ไม่มีการตรวจรับผลอย่างละเอียดรอบคอบ อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานจริงในพื้นที่ - มีความไว้วางใจผู้ควบคุมงานมากเกินไป	๒	
๓	การพิจารณาผลของกรรมการตรวจรับงาน อาจจะมีการตรวจสอบเอกสารไม่ถูกต้อง หรือเอื้อประโยชน์ให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		๑

ตารางที่ ๓.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของผลกระทบตาม Balanced Scorecard

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	๑	๒	๓
๑	การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ควบคุมงาน - การเขียนรายงานปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับผลการดำเนินงานจริง - การหาผลประโยชน์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		X	
๒	การแต่งตั้งกรรมการตรวจรับผลงาน - ไม่มีการตรวจรับผลอย่างละเอียดรอบคอบ อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานจริงในพื้นที่ - มีความไว้วางใจผู้ควบคุมงานมากเกินไป		X	
๓	การพิจารณาผลของกรรมการตรวจรับงาน อาจจะมีการตรวจสอบเอกสารไม่ถูกต้อง หรือเอื้อประโยชน์ให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	X		

แนวทางการพิจารณาระดับความรุนแรงของผลกระทบตาม Balanced Scorecard

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	๑	๒	๓
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholders รวมถึง หน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาคราชการ		X	X
ผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม Financial		X	X
ผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย Customer/User		X	X
ผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process	X	X	
กระทบด้านการเรียนรู้ องค์กรความรู้ Learning & Growth	X	X	

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินการควบคุมความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๔ ให้นำค่าความเสี่ยงรวม (จำเป็น X รุนแรง) จากตารางที่ ๓ มาทำการประเมินการควบคุมการทุจริต ว่ามีระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ (คุณภาพการจัดการ สอดส่อง ฝ้าระวังในงานปกติ) โดยเกณฑ์คุณภาพการจัดการ จะแบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ดี : จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กร ไม่มีผลเสียทางการเงิน ไม่มีรายจ่ายเพิ่ม

พอใช้ : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กร แต่ยอมรับได้ มีความเข้าใจ

อ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย การจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่าย มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงานและยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

ตารางที่ ๔ ตารางแสดงการประเมินการควบคุมความเสี่ยง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยงระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยงระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยงระดับสูง
การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ควบคุมงาน - การเขียนรายงานปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับผลการดำเนินงานจริง - การหาผลประโยชน์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	พอใช้			ค่อนข้างสูง
การแต่งตั้งกรรมการตรวจรับผลงาน - ไม่มีการตรวจรับผลอย่างละเอียดรอบคอบ อาจส่งผลต่อการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ - มีความไว้วางใจผู้ควบคุมงานมากเกินไป			ค่อนข้างต่ำ	
การพิจารณาผลของกรรมการตรวจรับงาน อาจจะมีการตรวจสอบเอกสารไม่ถูกต้องหรือเอื้อประโยชน์ให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย			ค่อนข้างต่ำ	

ตารางที่ ๔ ให้นำค่าความเสี่ยงรวม (จำเป็น X รุนแรง) จากตารางที่ ๓ มาทำการประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต โดยการวิเคราะห์จากคุณภาพการจัดการขององค์กรกับความเสี่ยงเรื่องที่ทำกรประเมิน (ดี/พอใช้/อ่อน) เพื่อประเมินว่าความเสี่ยงการทุจริต มีค่าความเสี่ยง อยู่ระดับใด จะได้นำไปบริหารจัดการความเสี่ยง ตามความรุนแรงของความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๕ แผนบริหารความเสี่ยง

ให้เลือกเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงสุดจากการประเมินการควบคุมความเสี่ยง Risk – Control Matrix Assessment ในตารางที่ ๔ ที่อยู่ในช่องค่าความเสี่ยง อยู่ในระดับ สูง ค่อนข้างสูง ปานกลาง มาทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ตามลำดับความรุนแรง (กรณีที่หน่วยงานทำการประเมินการควบคุม ความเสี่ยง ในตารางที่ ๔ ไม่พบว่าความเสี่ยงอยู่ในระดับ สูง ค่อนข้างสูง ปานกลาง เลย แต่พบว่าความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับ ต่ำ หรือ ค่อนข้างต่ำ ให้ทำการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงในเชิงเฝ้าระวังความเสี่ยง การทุจริต หรือให้หน่วยงานพิจารณาทำการเลือกภารกิจงาน หรือกระบวนการ หรือการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดหรือมีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริต นำมาประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพิ่มเติม)

ตารางที่ ๕ ตารางแผนบริหารความเสี่ยง

ชื่อแผนบริหารความเสี่ยง_แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตกระบวนการ การบริหารสัญญา

ที่	รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
๑	การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ควบคุมงาน - การเขียนรายงานปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับผลการดำเนินงานจริง - การหาผลประโยชน์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	กำหนดให้คณะกรรมการผู้ควบคุมงานเคร่งครัดในการรายงานผลการปฏิบัติงานทั้งรายงานรายวัน และรายสัปดาห์ ที่จะต้องส่งคณะกรรมการตรวจรับงานฯ
๒	การแต่งตั้งกรรมการตรวจรับผลงาน - ไม่มีการตรวจรับผลอย่างละเอียดรอบคอบ อาจส่งผลต่อการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ - มีความไว้วางใจผู้ควบคุมงานมากเกินไป	กำหนดให้กรรมการตรวจรับงานฯ มีความเคร่งครัดและรัดกุมในการตรวจสอบรายงานผลจากผู้ควบคุมงาน ให้มีความสอดคล้องทั้งรายงานประจำวัน และรายงานรายสัปดาห์ และมีการหาโอกาสลงพื้นที่ตรวจรับงานว่า การดำเนินงานสอดคล้องกับรายงานที่รายงานหรือไม่
๓	การพิจารณาผลของกรรมการตรวจรับงาน อาจจะมีการตรวจสอบเอกสารไม่ถูกต้อง หรือ เอื้อประโยชน์ให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	การตรวจสอบหลักฐานเอกสารก่อนการตรวจรับงานให้มีความถูกต้อง และสอดคล้องกับผลการดำเนินการจริง และมีมาตรฐาน

ชื่อแผนบริหารความเสี่ยง_แผนเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตกระบวนการ การบริหารสัญญา

ที่	รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
๑	การจัดทำรายงานการปฏิบัติงานของผู้ควบคุมงานทั้ง รายงานประจำวันและรายสัปดาห์ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง	จัดทำแบบ checklist การตรวจสอบเอกสาร หลักฐาน การปฏิบัติงานของผู้รับเหมา และผู้ควบคุมงาน ให้มีรายละเอียดครบถ้วนถูกต้องทุกกระบวนการ และสอดคล้องกับความเป็นจริง
๒	ผู้ควบคุมงาน และคณะกรรมการผู้ควบคุมงานฯ มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้รับเหมา ในการดำเนินงานไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง	- กำหนดบทลงโทษ แจ้งเวียนตามระเบียบพัสดุมาตรา ๑๒๐ ให้ทุกหน่วยงานทราบ - มีการลงตรวจพื้นที่การดำเนินงานจริง ว่าผู้รับเหมา มีการดำเนินการจริงหรือไม่ หรือสอดคล้องกับรายงานที่รายงานมาหรือไม่